

Nr 235.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående uppfostringsbidrag åt avlidna telegrafkommissarien Bea (Beda) Magdalena Valgrens dotter Marya Adalberti de Gotha Valgren; given Stockholms slott den 11 mars 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 11 mars 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anför:

I skrivelse den 19 februari 1932 har *telegrafstyrelsen* hemställt, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva, att avlidna telegrafkommissarien Bea (Beda) Magdalena Valgrens omyndiga dotter Marya Adalberti de Gotha Valgren finge, utan hinder av att hon vore född utom äktenskapet, tilldelas den pension, vartill hon i övrigt kunde provas vara berättigad.

Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Bea Magdalena Valgren år 1903 inträdde i telegrafverkets tjänst; att hon år 1908 erhöll sin första ordinarie befattning samt år 1928 befordrades till telegrafkommissarie av klass 5 (lönegrad 17); att hon avled ogift den 9 april 1931, efterlämnande förenämnda dotter Marya Adalberti de Gotha Valgren, född den 18 december 1918; att den efter Valgren upprättade bouppteckningen utvisade ett betydande underskott; samt att Valgrens omförmälda dotter på grund härav och då hon av sin fader icke kan erhålla något som helst bidrag till sitt uppehälle står helt utblottad.

I sin förenämnda framställning har telegrafstyrelsen anfört följande:

Jämlikt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 279) angående pensionering av efterlevande barn till kvinnliga befattningshavare i statens tjänst vore en var kvinnlig innehavare av ordinarie befattning i statens tjänst med avlöning enligt grunder, som fastställts år 1925 eller senare, skyldig att genom erläggande av avgifter bereda rätt till pension åt efterlevande barn. Dylik befattningshavares efterlevande barn ägde åtnjuta pension enligt de bestämmelser, som i vederbörande pensionsinrättnings reglemente stadgats för barn efter manlig innehavare av samma befattning eller befattning i samma lönegrad vid det verk eller den stat, den kvinnliga befattningshavaren tillhört.

De föreskrifter, som gällde i fråga om den barn efter avliden manlig innehavare av ordinarie befattning vid telegrafverket tillkommande pensionsrätt, återfunnes i reglementet den 10 december 1920 (nr 906) för telegrafverkets änke- och pupillkassa med däri sedermera vidtagna ändringar. I 8 § 2 mom. av sagda reglemente stadgades, att de pensionsberättigade vore delägars änka, så länge hon levde ogift, samt delägars barn, tills det uppnått 18 års ålder eller dessförinnan trädde i äktenskap, vilken levnadsålder emellertid under den i 6 mom. angivna förutsättningen höjts till 21 år. Att märka vore vidare, att enligt 1 mom. äktenskap, på vilket anspråk å pension kunde grundas, skulle vara ingånget före delägars avgång från telegrafverkets ordinarie tjänst och innan han fyllt 60 år. Äktenskap, ingånget på dödsbädden, berättigade icke efterlevande till pension enligt reglementet, såvida icke genom äktenskapet barn legaliserats.

I infortrat utlåtande hade direktionen över telegrafverkets änke- och pupillkassa framhållit, att jämlikt reglementet för kassan pension icke utginge till manlig befattningshavares barn, som vore födda utom äktenskap. I följd härav skulle alltså Valgrens dotter icke kunna i denna ordning beredas pension.

Det syntes likväl telegrafstyrelsen strida mot billighetens krav, om Valgrens dotter skulle bliva utestängd från pensionsrätt trots det modern för beredande av sådan rätt författningsenligt haft att erlagga avgifter med ej mindre än 15 kronor 50 öre för månad, eller sammanlagt för tiden från förenämnda kungörelses ikraftträdande den 1 juli 1925 till fränfallet 1,074 kronor 15 öre.

Hade Valgren i stället innehaft motsvarande befattning inom exempelvis postverket, för vilket eljest gällde samma avlönings- och pensionsbestämmelser som för telegrafverket, skulle dottern nu utan vidare varit berättigad till en pension, som enligt direktionens över telegrafverkets

änke- och pupillkassa utlåtande, med tillämpning i övrigt av de för denna kassa gällande bestämmelser, uppgått till 1,278 kronor för år, förutom stadgat dyrtidstillägg.

Anledningen till denna olikhet i pensionsställning vore följande:

I motsats till telegrafverkets personal vore postverkets befattningshavare skyldiga tillhöra civilstatens änke- och pupillkassa. I reglementet för denna kassa (S. F. S. nr 582/1916), § 7, stadgades ursprungligen, att pensionsberättigade vore delägares änka samt hans äkta barn, men häri hade år 1929 den ändring vidtagits (S. F. S. nr 407), att pensionsberättigade vore, förutom änka, delägares eget arvsberättigade barn.

Då gällande lag den 8 juni 1928 om arv i 3 kap. 1 § stadgade, att barn utom äktenskap ägde taga arv efter modern utan att sådan förklaring erfordrades, som för dylikt barn jämlikt 2 och 3 §§ i samma kapitel föreskrivits för arvsrätt efter fader, följde därav, att kvinnlig befattningshavares barn utom äktenskap utan vidare bleve i pensionshänseende likställt med manlig befattningshavares äkta barn eller sådant hans barn utom äktenskap, för vilket föreläge stadgad förklaring. För alla dessa barn inträdde pensionsrätt jämlikt civilstatens änke- och pupillkassas regler.

Det syntes styrelsen i hög grad stötande för rättskänslan, att samma belopp av pensionsavgifter, erlagda för samma ändamål jämlikt samma författning av befattningshavare i samma avlönings- och pensionsställning, i det ena fallet medförde men i det andra icke medförde pensionsrätt för efterlevande i samma skyldskapsställning gent emot befattningshavaren.

Härutöver ville telegrafstyrelsen till stöd för sin framställning särskilt åberopa den behjärtansvärda belägenhet, vari Valgrens dotter befunno sig. Styrelsen ville vidare framhålla, att den pensionsfond, till vilken Valgren haft att erlagga avgifter, kommit till användning för sitt stadgade ändamål allenast i ett försvinnande litet antal fall — för närvarande 7 med en månatlig utgiftssumma av 520 kronor i månaden — under det fondens behållning vid ingången av år 1932 uppgått till 2,130,961 kronor 22 öre.

Statskontoret har den 4 mars 1932 avgivit infordrat utlåtande i ärendet och därvid anfört följande:

Såsom telegrafstyrelsen framhållit föreläge ingen rätt till pension i det fall, varom styrelsens framställning handlade. Styrelsen ville göra gällande, att, om den avlidna kvinnliga telegrafkommissarien Valgren i stället tillhört postverket eller annat verk, vars personal i avseende å familjepensioneringen tillhörde civilstatens änke- och pupillkassa, pensionsrätt skulle hava tillkommit Valgrens utom äktenskap födda dotter. Emellertid framginge av stadgandet i 2 § 1 mom. av kungörelsen angående pensionering av efterlevande barn till kvinnliga befattningshavare i statens tjänst, att pensionsrätten för nämnda barn vore reglerad enligt de bestämmelser, »som i vederbörande pensionsinrättnings reglemente finnas stadgade för barn efter manlig innehavare av samma befattning eller befattning i samma lönegrad vid det verk eller den stat, den kvinnliga befattningshavaren tillhört». Vid sådant förhållande och då enligt lagen om arv uppställts särskilda förutsättningar för att barn utom äktenskap skulle hava rätt till arv efter fader och dessa förutsättningar icke visats vara för handen i detta fall, skulle väl icke heller enligt reglementet för

civilstatens änke- och pupillkassa någon rätt till pension i nu förevarande fall förelegat. Frågan huruvida barn efter manlig innehavare av befattningen i detta fall varit pensionsberättigat måste nämligen besvaras nekande, till dess visats, att barnet vore trolovningsbarn eller att förklaring avgivits om att barnet skulle äga samma arvsrätt som barn av äktenskaplig börd.

Med hänsyn härtill hyste statskontoret visserligen någon tvekan, om icke vittgående konsekvenser av den av telegrafstyrelsen föreslagna åtgärden skulle kunna vara att befara; men då här syntes föreligga behjärtansvärda omständigheter, ville statskontoret icke motsätta sig, att framställning gjordes till riksdagen i enlighet med telegrafstyrelsens hemställan.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till föreliggande synnerligen ömmande omständigheter vill jag icke motsätta mig, att understöd av statsmedel beredes telegrafkommissarien Valgrens dotter. Detta synes mig emellertid böra ske icke, på sätt telegrafstyrelsen ifrågasatt, medelst dispens från de i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 279) givna bestämmelser angående pensionering av efterlevande barn till kvinnliga befattningshavare i statens tjänst utan i den form, att uppfostringsbidrag till skäligt belopp, förslagsvis 600 kronor för år, beviljas åt barnet, att gäldas av telegrafverkets medel. Uppfostringsbidraget synes böra bestämmas att utgå från och med månaden näst efter moderns fränfälle eller sålunda från och med den 1 maj 1931 och få åtnjutas till och med utgången av det kalenderår, varunder barnet uppnår 18 års ålder.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att avlidna telegrafkommissarien Bea (Beda) Magdalena Valgrens dotter Marya Adalberti de Gotha Valgren må från och med den 1 maj 1931 till och med utgången av det kalenderår, varunder hon uppnår 18 års ålder, uppbära ett årligt uppfostringsbidrag å 600 kronor, att utgå av telegrafverkets medel.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

R. Borgström.